

Застосування Міжнародного стандарту фінансової звітності 17 «Страхові контракти». Серія вебінарів

Андрусів Андрій

менеджер Департаменту методології регулювання страхового ринку Національного банку України, PhD

Сіухіна Катерина

провідний економіст Департаменту бухгалтерського обліку Національного банку України, к.е.н.

члени проєктної команди Національного банку України «Звітність учасників ринку небанківських фінансових послуг» (напрямок Страхування)

вересень-жовтень 2022

Disclaimers

- Формат вебінару передбачає проведення відеозапису. Беручи участь у заході, ви даєте свою згоду на проведення відео- та аудіозапису з метою публікації таких матеріалів на сторінці офіційного інтернет-представництва Національного банку України з подальшим використанням в навчальних цілях.
- Будь-які інтерпретації, висновки та думки, висловлені у цій презентації, є безпосередньо думкою автора і не є офіційною думкою Національного банку України. Національний банк України не несе відповідальності за точність та будь-які інші дані, які наведені або на які здійснюється посилання у цій презентації.
- Права та дозволи:
Матеріал у цій презентації захищений авторським правом. Копіювання та / або передача частин або всієї цієї роботи та/або відеоматеріалів запису будь-якій стороні за межами Національного банку України без відповідного дозволу може бути порушенням чинного законодавства.

Серія вебінарів «Застосування МСФЗ 17»

2-3 години 1-2 рази на тиждень (вівторок та/або четвер) з 15.00, починаючи з 06 вересня 2022 року (актуальний графік розміщений на сайті Національного банку України)

Вебінар проводиться із відеозаписом (тільки спікери від Національного банку України)

Виступи спікерів-експертів страхового ринку не записуються

Усі питання по семінарам та інформації, що міститься у цій презентації, прохання надсилати на адресу: IFRS_17@bank.gov.ua

Спікери залишають за собою право залишити без відповіді запитання, які задані під час виступу та/або в чаті

Основні питання для розгляду на серії вебінарів «Застосування МСФЗ 17 «Страхові контракти»

- Організаційні заходи страховиків при впровадженні МСФЗ 17
- Причини впровадження МСФЗ 17. Основні відмінності відображення у звітності за МСФЗ 4 та МСФЗ 17.
- Огляд застосування МСФЗ 9 в страхових компаніях (оглядово).
- Сфера застосування МСФЗ 17 та виключення із МСФЗ 17.
- Відділення компонентів від страхового контракту.
- Агрегування страхових контрактів.
- Межі контрактів та грошові потоки виконання.
- Загальна модель обліку (GMM). Первісне визнання та оцінка зобов'язання на залишок покриття, коригування на нефінансовий ризик, контрактної сервісної маржі. Облік.
- Загальна модель обліку (GMM). Оцінка зобов'язання за страховими вимогами.

Усі питання по семінарам та інформації, що міститься у цій презентації, надсилати на адресу: IFRS_17@bank.gov.ua

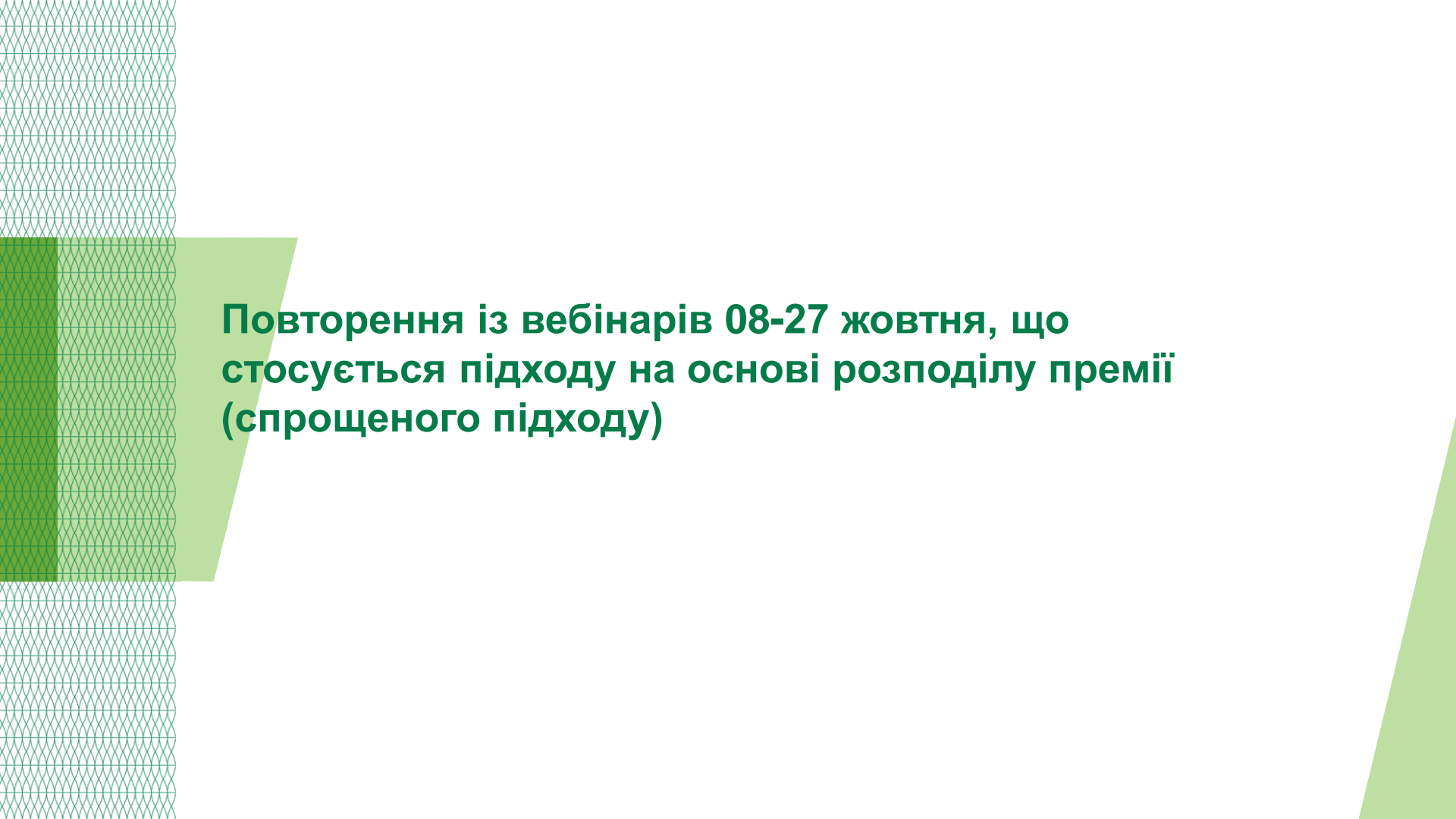
Основні питання для розгляду на серії вебінарів «Застосування МСФЗ 17 «Страхові контракти»

- Загальна модель обліку (GMM). Зміна грошових потоків виконання, ставок дисконтування. Визначення страхового доходу та витрат.
- Загальна модель обліку (GMM). Обтяжливі контракти.
- Загальна модель обліку (GMM). Розкриття.
- Облік контрактів з умовами прямої участі.
- Спрощена модель обліку (PAA). Критерії застосування, первісне визнання та подальший облік, розкриття.
- Облік випущених контрактів перестраховування, особливості.
- Облік утримуваних контрактів перестраховування. Грошові потоки в межах контракту. Облік прибуткових та обтяжливих контрактів. Особливості розкриття.
- Перехід на МСФЗ 17: можливі підходи.

Основні питання для розгляду на вебінарі 27 вересня

- Спрощена модель. Повторення з попередніх вебінарів питань, що стосуються застосування спрощеної моделі
- Спрощена модель. Критерії застосування
- Спрощена модель. Первісне визнання та подальший облік прибуткових контрактів
- Підходи до визначення одиниць покриття у спрощеній моделі
- Оцінка зобов'язання за страховими вимогами по ризиковим продуктам

Усі питання по семінарам та інформації, що міститься у цій презентації, надсилати на адресу: IFRS_17@bank.gov.ua

**Повторення із вебінарів 08-27 жовтня, що
стосується підходу на основі розподілу премії
(спрощеного підходу)**

Сфера застосування МСФЗ 17. Страхові контракти (§3, 4) (1/3)

Страховий контракт – контракт, за яким одна сторона (емітент) приймає **значний страховий ризик** від іншої сторони (держателя страхового полісу), погоджуючись виплатити держателю страхового полісу компенсацію в разі певної події в майбутньому, настання якої пов'язане з невизначеністю, — страхової події, що справляє на держателя страхового полісу несприятливий вплив (Додаток А МСФЗ 17)

Значний страховий ризик – основа ідентифікації страхового контракту

Страховий контракт – контракт, за яким одна сторона (емітент) приймає **значний страховий ризик** від іншої сторони (держателя страхового полісу), погоджуючись виплатити держателю страхового полісу **компенсацію** в разі певної події в майбутньому, настання якої **пов'язане з невизначеністю**, — страхової події, що справляє на держателя страхового полісу несприятливий вплив (Додаток А).

Страховий ризик – ризик, що **не є фінансовим ризиком**, який передається від держателя контракту його емітенту (Додаток А). Суб'єкт господарювання мусить прийняти від держателя страхового полісу ризик, на який держатель страхового полісу **вже наразився**. Будь-який **новий ризик**, створений контрактом для суб'єкта господарювання або держателя страхового полісу, **не є страховим ризиком** (§Б11).

Страховий ризик є **значним** у тому й лише тому разі, якщо страхова подія може змусити емітента виплатити **додаткові суми**, що є значними за **будь-яким окремим сценарієм**. Ця умова може бути виконана **навіть тоді**, коли **страхова подія є винятково малоімовірною**, або навіть тоді, коли очікувана (тобто зважена на ймовірність) теперішня вартість умовних грошових потоків являє собою **незначну частку очікуваної теперішньої вартості залишку грошових потоків за страховим контрактом** (§Б18).

Додаткові суми – це теперішня вартість сум, що перевищують ті суми, які підлягали б сплаті в разі ненастання страхової події (§Б21).

! Суб'єкт господарювання оцінює чи є страховий ризик значним для кожного контракту **окремо** (§Б22).

Відокремлення компонентів від страхового контракту (§ 10-13)

Страховий контракт з (не страховими) компонентами

- Вбудований похідний інструмент (відділяємо, якщо передбачено МСФЗ 9)
- Інвестиційний компонент (відділяється, якщо є відокремлюваним (Б31-Б32))
- Обіцянки передати держателю страхового контракту відокремлювані товари чи нестрахові послуги (§ 7 МСФЗ 15)

= Страховий контракт із вбудованими похідними інструментами, які не підлягають відокремленню, та інвестиційними компонентами, які не можуть бути відокремлені)

Відокремлення компонентів від страхового контракту

Що означає відокремлення компонентів від страхового контракту?

- Страховий контракт може містити один чи декілька компонентів, які входили б до сфери застосування іншого Стандарту, якби вони були окремими контрактами. Перед застосуванням МСФЗ 17, необхідно перевірити чи дані компоненти є відокремлюваними.
- Якщо компоненти є відокремлюваними, то вони мають бути відділені і обліковуватись по відповідним стандартам фінансової звітності, в той час як базові страхові контракти мають обліковуватись згідно МСФЗ 17.

Які компоненти можуть бути відділені від страхового контракту?

- Вбудовані похідні фінансові інструменти
- Інвестиційні компоненти
- Товари та нестрахові послуги

МСФЗ 9

МСФЗ 15

Згідно якого Стандарту обліковується?

Критерії відокремлення вбудованих похідних інструментів та інвестиційних компонентів

Вбудовані деривативи

1. Чи існує **окремий інструмент** з тими самими умовами, що має вбудований похідний інструмент та що відповідає визначенню похідного інструменту **в рамках МСФЗ 9**?
2. Чи економічні характеристики та ризики вбудованого деривативу **не тісно пов'язані** з характеристиками основного договору страхування?
3. Чи **не оцінюється** страховий контракт за справедливою вартістю через прибуток або збиток (**FVPL**)?

Так

Відділяти

Ні*

Не відділяти

Інвестиційні компоненти

1. Чи має суб'єкт господарювання **зможу оцінити** один компонент без урахування іншого?
2. Чи має держатель страхового полісу змогу **одержати користь** від одного компонента за відсутності іншого?
3. Контракт із **еквівалентними умовами** продається або міг би **продаватись окремо** на тому самому ринку або в тій самій юрисдикції або суб'єктами господарювання, що випускають страхові контракти, або іншими сторонами?

Так

Відділяти

Ні*

Не відділяти

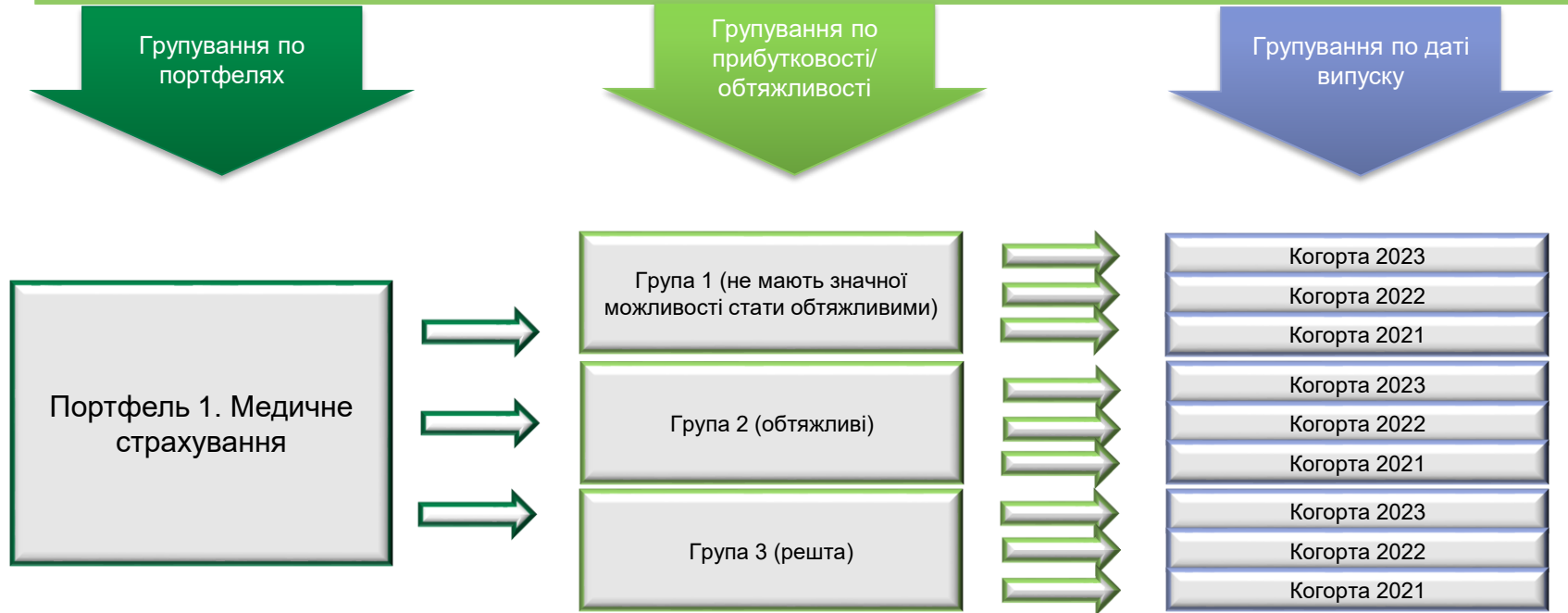
Критерій відокремлення сервісних компонентів

1. Чи є грошові потоки та ризики, пов'язані з товаром або послугою **дуже взаємопов'язаними** з грошовими потоками та ризиками, що пов'язані зі страховими компонентами контракту?
2. Чи надає суб'єкт господарювання значну послугу, **об'єднуючи** товар або нестрахову послугу зі страховими компонентами?

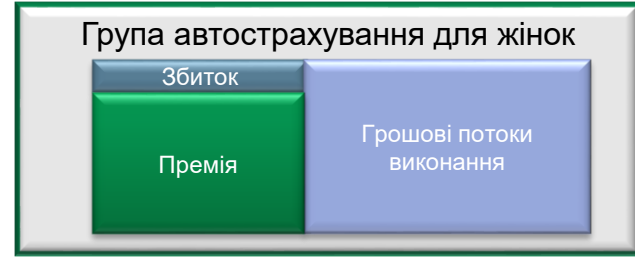
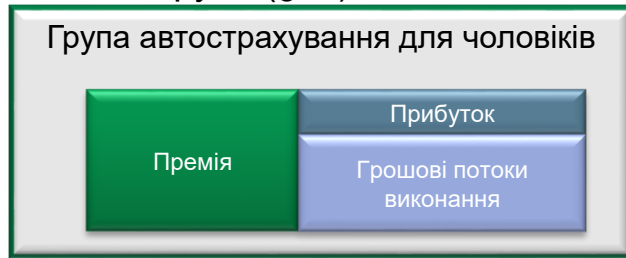
* Хоча б для одного із запитань

Рівень агрегування страхових контрактів

Рівень агрегування страхових контрактів, вплив законів чи НПА

- Якщо контракти, що належать до певного портфеля, будуть віднесені до різних груп лише на підставі того, що **закон або нормативно-правові акти** явним чином **обмежують** встановлювати різні рівні цін або виплат для держателів страхових полісів із різними характеристиками, то суб'єкт господарювання має право включити ці контракти до однієї й тієї самої групи (§20).

- Група страхування для жінок буде обтяжливою через обмеження щодо ціни або виплат для держателя полісу
- Оскільки для група страхування для жінок буде обтяжливою тільки через законодавчі обмеження, то її можна об'єднати із групою страхування для чоловіків

Ідентифікація обтяжливих контрактів

Оцінки майбутніх грошових потоків мають містити в собі, в неупереджений спосіб, усю доступну обґрунтовано необхідну та підтверджену інформацію, яка доступна без надмірних витрат чи зусиль, про суму, строки й невизначеність відповідних майбутніх грошових потоків

Можливі підходи для ідентифікації обтяжливих контрактів

Valuation of New Business (VNB) є мірою економічної вартості прибутку, який очікується отримати від нового бізнесу, за вирахуванням вартості допоміжного капіталу

Embedded Value (EV) аналогічно до VNB, але для вже підписаних договорів

Інша інформація, доступна з внутрішніх систем компанії про минулий та поточний досвід:

1. Інформація про заявлені збитки
2. Інформація про ціноутворення
3. Статистичні дані про історію страхувальника

Profit testing – загально прийнятий актуарний метод для оцінки прибутковості продукту в страхуванні життя

Combined Loss Ratio (CLR) – сума двох коефіцієнтів (коефіцієнту збитковості та коефіцієнту витрат), один розраховується шляхом ділення понесених збитків плюс витрати на коригування збитків (LAE) на зароблені премії, а інший розраховується шляхом ділення всіх інших витрат на зароблені премії.

Особливості РАА

Припускається, що жоден із контрактів у портфелі не є обтяжливими при первісному визнанні, якщо факти та обставини не вказують на протилежне.

Факти та обставини

- Високий рівень збитковості
- Навмисна цінова стратегія, що призводить до збитків
- Зміни у розподілі витрат
- Серйозні зміни в економічному середовищі
- Зміни у законодавчому полі

Оцінка контрактів стати обтяжливими при подальшому обліку (GMM/VFA)

Оцінка на основі старих припущень

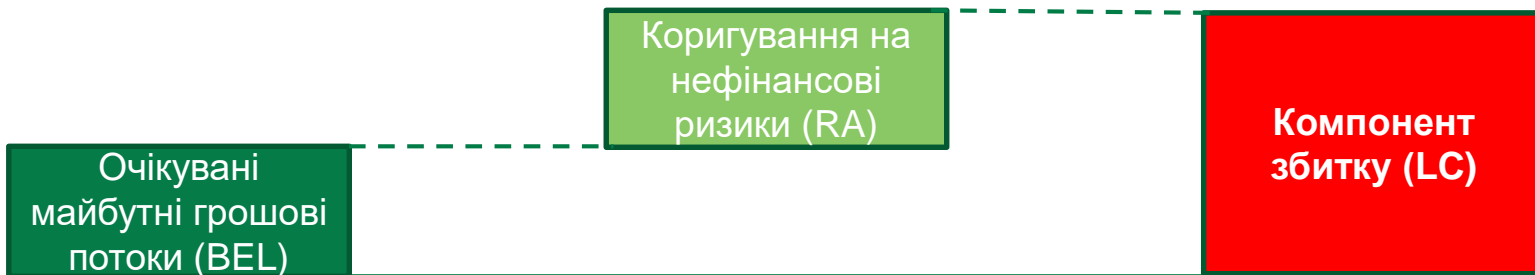
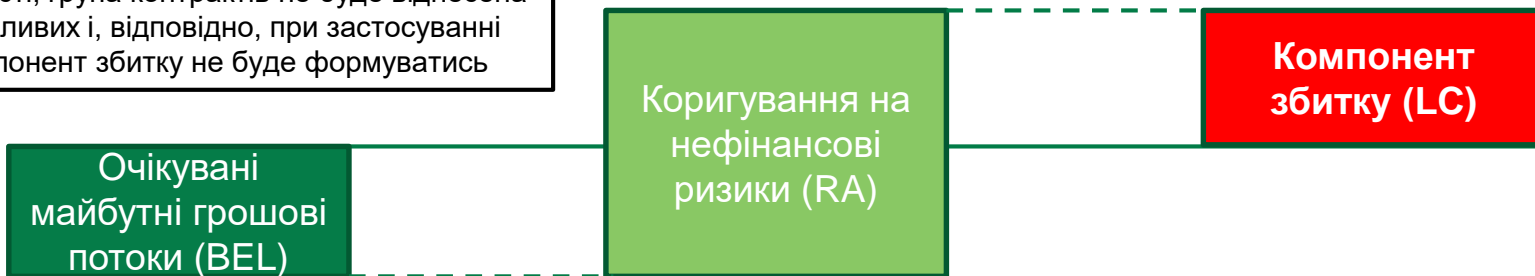
Оцінка на основі оновлених припущень

Компонент збитковості

Первісна оцінка (GMM, когорти збиткових контрактів)

При використанні CLR як індикатора збитковості, група контрактів не буде віднесена до обтяжливих і, відповідно, при застосуванні PAA компонент збитку не буде формуватись

Визнання, припинення визнання та модифікація контракту

Визнання контракту

Суб'єкт господарювання визнає групу випущених ним страхових контрактів, починаючи з більш ранньої з таких дат:

- початку періоду покриття за групою контрактів;
- дати, коли перший платіж з боку держателя страхового полісу в групі належить до сплати; і
- у разі групи обтяжливих контрактів, із тієї дати, коли група стає обтяжливою

Припинення визнання контракту

Суб'єкт господарювання припиняє визнання страхового контракту тоді й лише тоді, коли:

- він погашається, тобто коли спливає термін виконання зобов'язання за страховим контрактом, коли його виконано або анульовано; або
- відбувається модифікація контракту.

Межі контракту та грошові потоки

Грошові потоки в межах контракту

Грошові потоки вважаються в межах контракту, якщо:

- страховик може **змусити** держателя страхового полісу **сплатити премії**; або
- страховик має матеріальне **зобов'язання** надати держателеві страхового полісу послуги

Кінець межі контракту

1. Суб'єкт господарювання має практичну змогу **переоцінити ризики конкретного держателя страхового полісу** і, як наслідок, установити ціну або рівень виплат, що повністю відображає ці ризики; або
2. Дві умови мають бути виконані:
 - суб'єкт господарювання має практичну змогу **переоцінити ризики портфеля** страхових контрактів, що містить відповідний контракт, і, як наслідок, установити ціну або рівень виплат, що повністю відображає ризик цього портфеля; і
 - розмір премій за покриття до дати переоцінки ризиків не враховує ризиків, що стосуються періодів після дати переоцінки.

Грошові потоки. Узагальнення

Грошові потоки в межах контракту:

- премії (в тому числі, коригування премій і частки премії) від держателя страхового полісу
- потенційні надходження грошових коштів від відшкодування
- податки, що справляються за операціями
- збори
- платежі від імені держателя страхового полісу
- страхові виплати та інші види виплат держателю полісу
- видатки на інвест. діяльність, якщо виплати держателям полісу передбачають виплати держателям полісу прив'язаним до базових статей
- витрати на врегулювання вимог (зовнішні і внутрішні);
- витрати не грошовій формі;
- витрати на адміністрування та супровід полісів;
- накладні витрати та інші витрати, що можуть бути безпосередньо віднесені на виконання страхових контрактів;
- розподіл аквізиційних грошових потоків, що можуть бути віднесені на портфель, до якого належить контракт

Грошові потоки виконання, які не враховуються в межах наявного страхового контракту §Б66

- доходи від інвестицій. Інвестиції визнаються, оцінюються й подаються окремо;
- грошові потоки (платежі або надходження), що виникають за утримуваними контрактами перестраховування. Утримувані контракти перестраховування визнаються, оцінюються й подаються окремо;
- грошові потоки, що можуть виникати за майбутніми страховими контрактами, тобто грошові потоки за межами наявних контрактів;
- грошові потоки, пов'язані з витратами, які неможливо віднести безпосередньо на портфель страхових контрактів, до складу якого входить контракт, як то деяких витрат на розробку продуктів і навчання. Такі витрати визнаються в прибутку або збитку при їх понесенні;
- грошові потоки, що виникають унаслідок аномальних обсягів марно витрачених на виконання контракту трудових або інших ресурсів. Такі витрати визнаються в прибутку або збитку при їх понесенні;
- платежі за податком на прибуток та надходження за ним, що не здійснені або не одержані страховиком як довіреною особою, або не можуть бути безпосередньо віднесені на держателя страхового полісу згідно з умовами контракту;
- грошові потоки між різними компонентами суб'єкта господарювання, що подає звітність, такі як кошти держателів страхових полісів і кошти акціонерів, якщо ці грошові потоки не змінюють суми, яку буде сплачено держателям страхових полісів;
- грошові потоки, що обумовлюються компонентами, відокремленими від страхового контракту та обліковуються з використанням інших чинних Стандартів.

Дисконтування (1/3)

- Дисконтування здійснюється з метою врахування часової вартості грошей і фінансових ризиків, пов'язаних із грошовими потоками за контрактом, і включається до складу фінансових доходів або витрат

Фінансовий ризик - ризик можливих майбутніх змін в одному або кількох параметрах:

1. установлена ставка відсотка

2. ціни фінансового інструмента або ціна товару

3. валютний курс

4. індекс цін чи ставок

5. показник кредитного рейтингу чи індекс кредитоспроможності

6. інша змінна величина, за умови, що, у випадку нефінансової змінної величини, ця змінна величина не є специфічною для сторони контракту

Припущення пов'язані із фінансовим ризиком у цілях МСФЗ 17 (§Б128):

припущення щодо інфляції, визначені на основі індексу цін або ставок, або на основі цін активів із доходністю, прив'язаною до інфляції (крім очікувань щодо зміни цін)

зміни в оцінці групи страхових контрактів, спричинені змінами вартості базових статей (крім додавання нових або вилучення)

Дисконтування (2/3)

Суб'єкт господарювання коригує оцінки майбутніх потоків грошових потоків для відображення часової вартості грошей та фінансових ризиків

Вимоги до ставок дисконту

Крива доходності, а не одна єдина фіксована ставка (ринкові дані, за наявності, або оцінені ставки суб'єктом господарювання)

Мають відображати часову вартість грошей, характеристики грошових потоків і характеристики ліквідності страхових контрактів

Мають узгоджуватися зі спостережуваними поточними ринковими цінами (якщо вони відомі) на фінансові інструменти з грошовими потоками, характеристики яких відповідають характеристикам страхових контрактів, наприклад, за показниками строковості, валюти та ліквідності

Мають виключати вплив чинників, які впливають на такі спостережувані ринкові ціни, але не впливають на майбутні грошові потоки за страховими контрактами

Мають коригувати оцінки майбутніх грошових потоків в тому обсязі, в якому фінансові ризики не враховано в оцінках грошових потоків

Дисконтування (3/3)

Узгодження ставок дисконту та інших оцінок страхових контрактів

Грошові потоки, які не залежать від доходів за базовими статтями, дисконтуються за ставками, які не відображають мінливості від базових статей

Грошові потоки, які не залежать від доходів за базовими статтями, дисконтуються за ставками, які відображають таку мінливість, або коригуватися із урахуванням такої мінливості, а далі дисконтуватися за ставкою, що відображає здійснене коригування

Номінальні грошові потоки (тобто ті, що включають у себе вплив інфляції) дисконтуються за ставками, що включають у себе вплив інфляції

Реальні грошові потоки (тобто ті, з яких виключено вплив інфляції) дисконтуються за ставками, з яких виключено вплив інфляції

МСФЗ 17 не вимагає від суб'єкта господарювання поділяти розрахункові грошові потоки на такі, що змінюються залежно від доходів за базовими статтями (пов'язані), й на такі, що не змінюються (непов'язані).

Якщо суб'єкт господарювання не поділяє розрахункові грошові потоки в такий спосіб, то він застосовує ставки дисконту, що є доцільними для розрахункових грошових потоків у цілому: наприклад, із використанням методів стохастичного моделювання або методів оцінки, нейтральних до ризику (§Б77).

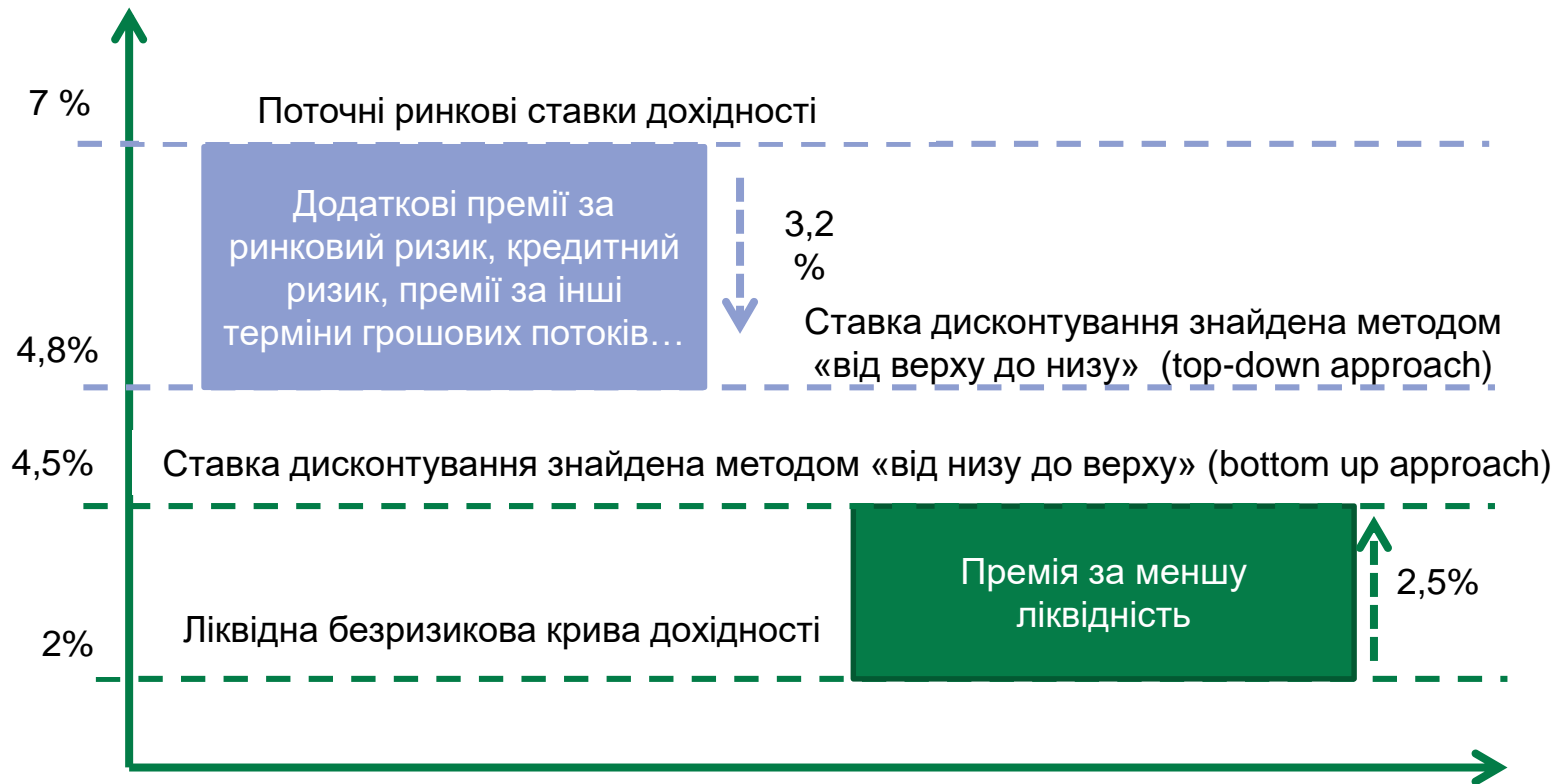
Метод визначення ставок дисконту

МСФЗ 17 не вимагає застосування конкретного методу оцінки для визначення ставок дисконту (§Б78).

При застосуванні методу оцінки суб'єкт господарювання має:

- максимізувати використання спостережуваних вхідних даних та враховувати всю внутрішню й зовнішню обґрунтовано необхідну та підтверджену інформацію щодо неринкових змінних, яка доступна без надмірних витрат чи зусиль (див. пункт Б49). Зокрема, ставки дисконту не повинні суперечити будь-яким спостережуваним і доречним даним ринку, а будь-які неринкові змінні, що використовуються, не повинні суперечити спостережуваним ринковим змінним;
- відобразити поточні умови ринку з точки зору учасника ринку;
- формувати судження, щоб оцінити ступінь подібності між характеристиками страхових контрактів, що оцінюються, та характеристиками інструмента, для якого наявні спостережувані ринкові ціни, й коригувати такі ціни з урахуванням відмінностей між ними.

Підходи, за якими суб'єкт господарювання може визначати ставки дисконту (§Б80, §Б81)

Суб'єкт господарювання не зобов'язаний узгоджувати ставку дисконту, визначену згідно з обраним ним підходом, зі ставкою дисконту, яку було б визначено за іншим підходом (§Б84).

Види ставок дисконту (1/2)

Для чого застосовуються ставки

Які ставки застосовуються

Для оцінки грошових потоків виконання*

Поточні ставки дисконту

Для визначення відсотків до нарахування на контрактну сервісну маржу (для страхових контрактів без умов прямої участі)

Ставка дисконту, визначена на дату **первісного** визнання групи контрактів до номінальних грошових потоків, які не змінюються залежно від доходів за будь-якими базовими статтями

Для оцінювання змін у контрактній сервісній маржі (для страхових контрактів без умов прямої участі)

Ставка дисконту, визначена на дату **первісного** визнання групи контрактів

Для коригування балансової вартості зобов'язання на залишок покриття для груп контрактів, які містять значний компонент фінансування, із застосуванням підходу на основі розподілу премії

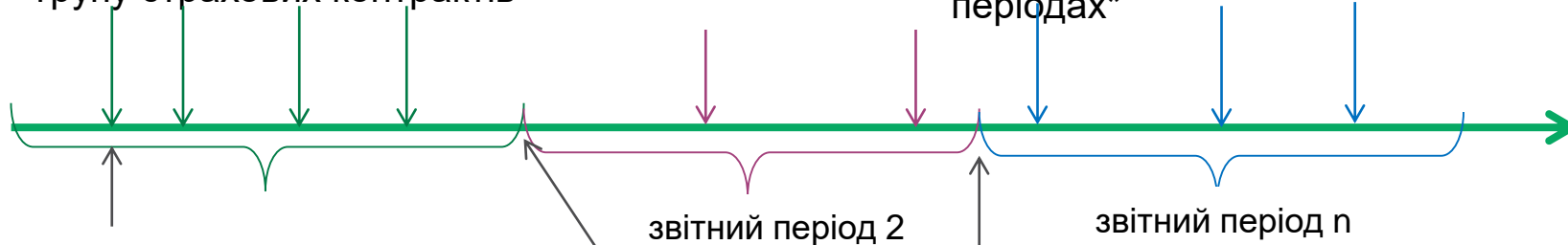
Ставка дисконту, визначена на дату **первісного** визнання групи контрактів

*Грошові потоки виконання є складовими зобов'язання на залишок покриття та зобов'язання за страховими вимогами.

** Для визначення ставок дисконту на дату **первісного** визнання групи контрактів суб'єкт господарювання має право використовувати **середньозважені** ставки дисконту за період випуску контрактів, уключених до групи

Визначення ставок дисконту на дату первісного визнання при додаванні нових контрактів до когорт*

Контракти, випущені до кінця звітного періоду 1, в якому первісно визнано групу страхових контрактів

Ставка дисконту, базується на контрактах випущених до кінця звітного періоду, і застосовується від початку звітного періоду, в якому первісно визнано групу

Ставка дисконту, базується на усіх контрактах групи (в т.ч. «нових» контрактах), і переглянута ставка станом на дату первісного визнання застосовується від початку звітного періоду, коли додані «нові» контракти

* За умови дотримання вимог § 22 (різниця між датами випуску страхових контрактів, що включені до однієї групи, не має перевищувати 1 рік)

Види ставок дисконту (2/2)

Для чого застосовуються ставки

Які ставки застосовуються

На рівні портфелів (§B128)

якщо суб'єкт господарювання вирішить розподіляти фінансові доходи або витрати за страхуванням між прибутком або збитком та іншим сукупним доходом щоб визначити суму фінансових доходів або витрат за страхуванням, включену до прибутку або збитку*

для груп страхових контрактів, щодо яких зміни в припущеннях, пов'язані з фінансовим ризиком, не мають суттєвого впливу на суми виплат на користь держателів страхових полісів

для груп страхових контрактів, щодо яких зміни в припущеннях, пов'язані з фінансовим ризиком, мають суттєвий вплив на суми виплат на користь держателів страхових полісів

для груп контрактів із застосуванням підходу на основі розподілу премії

ставка дисконту, визначена на дату первісного визнання групи контрактів до номінальних грошових потоків, які не змінюються залежно від доходів за будь-якими базовими статтями

ставки дисконту, що забезпечують рівномірний розподіл залишку переглянутого очікуваного фінансового доходу або фінансових витрат протягом залишку строку чинності групи контрактів

ставки дисконту, визначені на дату здійснення страхової вимоги за подіями, що сталися, із застосуванням пункту 36 до номінальних грошових потоків, які не змінюються залежно від доходів за будь-якими базовими статтями

*Різниця між сумами, визначеними із застосуванням цих ставок, та сукупному фінансовому доходу/збитку, відображається в іншому сукупному доході, якщо застосовується такий вибір облікової політики

Дисконтування. Винятки

При застосуванні підходу на основі розподілу премії

Зобов'язання на залишок покриття

Суб'єкт господарювання не зобов'язаний коригувати балансову вартість зобов'язання на залишок покриття так, щоб вона відображала часову вартість грошей і вплив фінансового ризику, якщо **при первісному визнанні** суб'єкт господарювання очікує, що час між наданням кожної з частин послуг і терміном сплати відповідної премії не перевищуватиме одного року.

Зобов'язання за страховими вимогами

Суб'єкт господарювання не зобов'язаний коригувати майбутні грошові потоки на часову вартість грошей і вплив фінансового ризику, якщо сплата або одержання цих грошових потоків очікується протягом одного року від дати понесення страхових виплат або коротшого строку

При застосуванні всіх підходів

Суб'єкт господарювання не зобов'язаний здійснювати дезагрегування зміни в коригуванні на нефінансовий ризик між результатом страхових послуг і фінансовими доходами або витратами за страхуванням. Тоді він включає зміну в коригуванні на нефінансовий ризик повністю у складі результату страхових послуг

Аквізиційні грошові потоки. Структура (§Б32А)

Грошові потоки в межах/ що не включаються до контракту. Аквізиційні грошові потоки

Визнаються за допомогою систематичного та раціонального методу, крім випадків віднесення на витрати, коли вони понесені, **якщо період покриття кожного контракту в групі при первісному визнанні не перевищує 1 року при застосування підходу на основі розподілу премії (§59a)**

Можуть сплачуватися за поновлення контрактів – і повинні розподілятися на групу, якої вони безпосередньо стосуються та групу контрактів, що виникатимуть через поновлення контрактів

Зменшення корисності та/або відновлення корисності АГП визнається в прибутку/збитку

За сплаченими АГП (або АГП, за якими було визнано зобов'язання за іншим Стандартом) визнається актив до визнання відповідної групи контрактів – дата визнання активу або зобов'язання за АГП – раніше визнання страхового контракту, якщо була оплата

Наприкінці звітного періоду оцінюється можливість очікуваного відшкодування активу, якщо факти та обставини вказують на можливе зменшення корисності.

При визнанні відповідної групи контрактів, АГП включаються до оцінки відповідної групи та суб'єкт господарювання припиняє визнавати визнаний актив (зобов'язання)

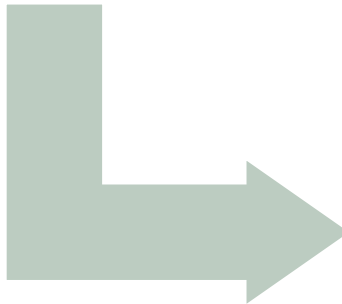
Аквізиційні грошові потоки. Зменшення корисності

- **Коли?** Наприкінці кожного звітного періоду, якщо факти та обставини вказують на можливе зменшення корисності (§28Г)
- **Як?** Коригування балансової вартості активу за АГП та визнання збитку від зменшення корисності у прибутку збитку (§28Г)
- **Якщо відновлення?** Збільшує балансову вартість активу, коли обставини, що зумовили зменшення корисності, більше не існують або покращилися
- **Якщо контракти, яких стосується АГП визнані (додані до вже визнаної когорти)?** Сума віднесених до групи страхових контрактів АГП не змінюється після того як відповідні контракти було додано до групи (§Б35Б, Б35В)

Аквізиційні грошові потоки. Зменшення корисності (§Б35Г)

Тест 1: Збиток від зменшення корисності визнається тією мірою, якою БВ зазначеного активу не перевищує очікуваних чистих грошових надходжень за відповідною групою страхових контрактів

- Для усіх аквізиційних грошових потоків

Тест 2: Збиток від зменшення корисності визнається тією мірою, якою СГ очікує, що АГП за поновлюваними контрактами перевищать чисті грошові надходження за очікуваними поновленнями та перевищення, визначене із застосуванням тесту 1 не було вже визнано

- Для АГП за поновлюваними групами контрактів

Дата первісного визнання страхових контрактів

Суб'єкт господарювання **визнає групу випущених ним страхових контрактів**, починаючи з більш ранньої з таких дат (§ 25):

- початку періоду покриття за групою контрактів
- дати, коли перший платіж з боку держателя страхового полісу в групі **належить** до сплати
- у разі групи обтяжливих контрактів, із тієї дати, коли група **стає** обтяжливою.

Якщо така дата не визначена договором, то датою сплати, вважається дата надходження коштів від держателя полісу (§ 26)

Суб'єкт господарювання має з'ясувати до настання більш з ранньої з дат чи утворюють які-небудь з випущених контрактів групу обтяжливих (§ 26)

На **дату** підписання **договору** страховий контракт в бухгалтерському обліку **не визнається**, але має бути перевіреном чи не є він обтяжливим

Черговість відображення операцій (прибуткові контракти)

Отримання/сплата «реальних» грошових потоків та оприбуткування нових контрактів

- Отримання премій
- Сплата страхових виплат та інших витрат (та відповідне визнання витрат)
- Залучення нових контрактів
- Сплата всіх ГП, що є частиною ЗЗП, але не будуть стр. доходами (інвест.компонент)

Відображення впливу фінансових ризиків та вартості грошей в часі, припущень, що не пов'язані із фінансовим ризиком (якщо застосовується)

- Відображення впливу фін.ризиків за ставкою, визначеній на дату первісного визнання (для ГПВ)
- Відображення впливу фін.ризиків за поточною ставкою (для ГПВ, зокрема впливу на припущення, де сума виплат суттєво залежить від фін.ризиків)

Відображення страхових доходів та страхових витрат

- Визнання страхових доходів за надані послуги
- Відображення витрат за подіями, що відбулися, але за якими не надходило вимог щодо сплати, та інших витрат, що стосуються звітного періоду

Облік страхових контрактів. Підхід на основі розподілу премії (спрощений підхід)

Умови застосування підходу на основі розподілу премії (§ 53, 54)

Застосування підходу на основі розподілу премії дозволяється, якщо й лише якщо при утворенні групи:

період покриття у кожного контракту в групі (включаючи покриття за всіма преміями в межах контракту, визначеними на таку дату з застосуванням «загальної моделі») становить **один рік або менше**

суб'єкт господарювання **обґрунтовано очікує**, що таке спрощення забезпечить оцінку зобов'язання на залишок покриття для групи, яка **не відрізнятиметься суттєво від оцінки**, яку було б одержано в разі застосування «загальної моделі»

Критерій не виконується, якщо при утворенні групи СГ очікує значної мінливості ГПВ, які впливатимуть на оцінку ЗЗП протягом періоду до виникнення страхової вимоги. Мінливість ГПВ зростає, наприклад, разом із:

- а) обсягом майбутніх грошових потоків, що пов'язані з будь-якими похідними інструментами, вбудованими в контракти; і
- б) тривалістю періоду покриття за групою контрактів.

Оцінка контрактних зобов'язань згідно підходу на основі розподілу премії на дату первісного визнання (premium allocation approach - PAA)

При первісному визнанні балансова вартість зобов'язання (зобов'язання на залишок покриття) дорівнює:

преміям, **одержаним** при первісному визнанні, якщо такі є

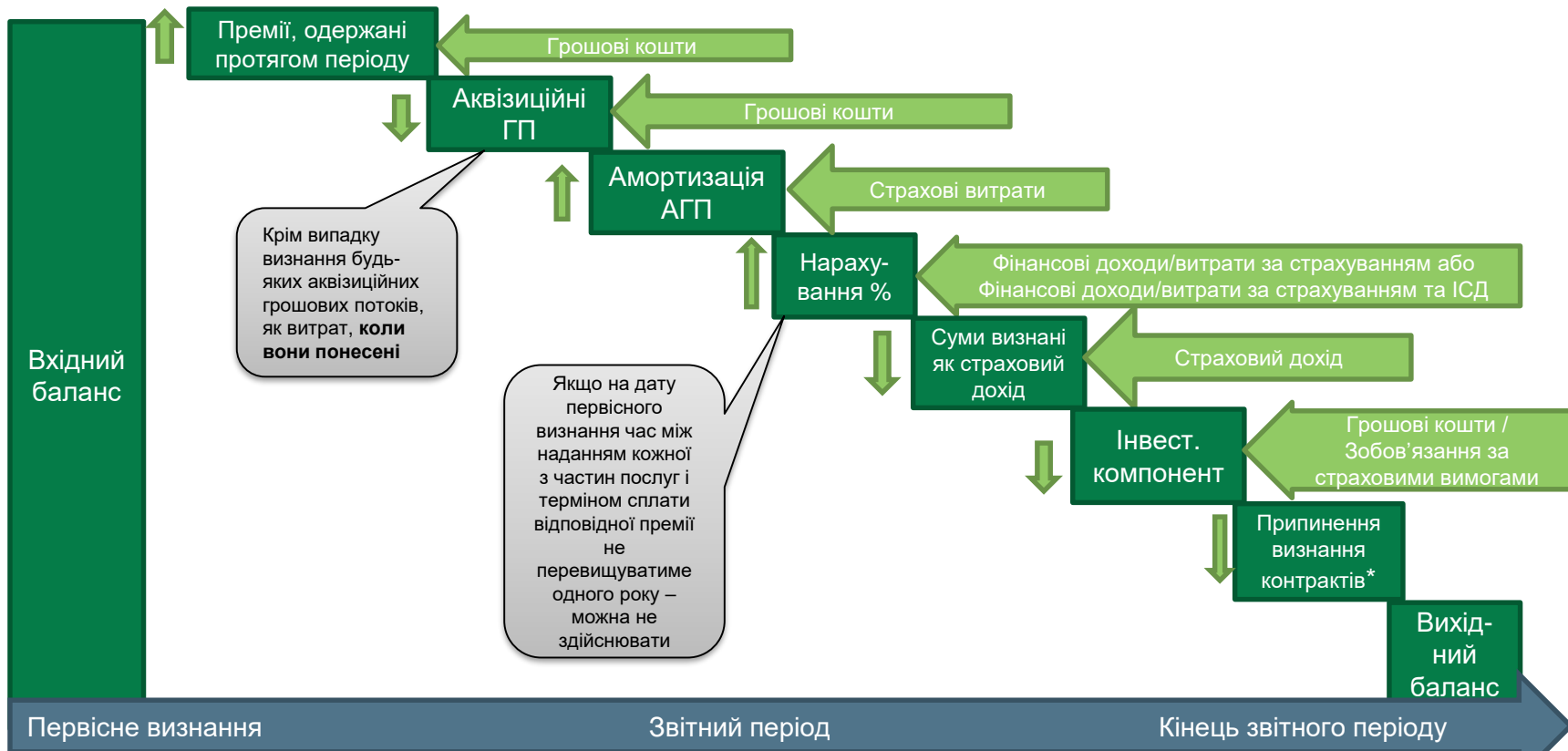
мінус будь-які аквізиційні грошові потоки станом на таку дату, якщо суб'єкт господарювання не вирішить визнавати платежі як витрати *

плюс або мінус будь-яка сума, обумовлена припиненням визнання на таку дату активу за АГП

плюс або мінус будь-яка сума, обумовлена припиненням визнання на таку дату активу чи зобов'язання попередньо визнаних для ГП, пов'язаних із групою контрактів (Б66А+)

* При застосуванні підходу на основі розподілу премії суб'єкт господарювання має право прийняти рішення про визнання будь-яких аквізиційних грошових потоків, як витрат, **коли вони понесені**, якщо період покриття кожного контракту в групі при первісному визнанні не перевищує одного року (§ 59а)

Подальший облік **прибуткових** СК. Зміни в зобов'язанні на залишок покриття при підході на основі розподілу премії

Подальший облік СК. Зміни зобов'язанні на залишок покриття. Спрощена модель обліку. Проводки

↑ Отримані премії протягом періоду	Дт Грошові кошти (Рахунок у банку) – Кт Зобов'язання на залишок покриття (Премії) (далі - ЗЗП)
↓ Аквізиційні грошові потоки	Дт ЗЗП (АГП) – Грошові кошти (Рахунок у банку)
↑ Амортизація АГП	Дт Витрати від страхування – Кт ЗЗП (АГП)
↑↓ Дисконтування ГПВ	Дт Фінансові витрати від страхування /ІСД– Кт ЗЗП Дт ЗЗП – Кт Фінансові доходи від страхування/ІСД
↓ Визнання доходу від страхування	Дт ЗЗП (Премії) – Кт Дохід від страхування
↓ Виплачений або переданий у ЗСВ інвестиційний компонент	Дт ЗЗП (Премії) – Кт ЗСВ/Грошові кошти
↑↓ Вплив курсових різниць	Дт Витрати від курсових різниць – Кт ЗЗП Дт ЗЗП - Кт Дохід від курсових різниць

Страховий дохід

При застосуванні суб'єктом господарювання підходу на основі розподілу премії, доходом від страхування за цей період є сума очікуваних надходжень премій (за винятком будь-якого інвестиційного компоненту та з коригуванням на часову вартість грошей і вплив фінансового ризику), віднесена на період. Суб'єкт господарювання відносить очікувані надходження премій на кожний період послуг страхових контрактів:

- (1) на основі часу, що минає; але
- (2) якщо очікуваний розподіл звільнення від ризику протягом періоду покриття значно відрізняється від плину часу, то на основі очікуваних строків понесення витрат на страхові послуги.

У разі змін у фактах і обставинах суб'єкт господарювання змінює основу для віднесення між пунктами (1) та (2) відповідно до потреби.

- Загальна очікувана премія за договором включається в розрахунок доходу (а не тільки премія, сплачена в період)
- Дохід за весь строк дії договору страхування являє собою премію (мінус інвестиційний компонент; плюс відсотки, якщо застосовується)
- Час надходження премії не має прямого впливу на визнання доходу (впливає на LRC)
- РАА-резерви можуть призвести до результату, подібного до МСФЗ 4 методу РНП

Тест на застосовність РАА

Критерій
вимірювання

Оцінка зобов'язань на залишок покриття в рамках підходу на основі розподілу премії не відрізняється матеріально від оцінки на основі загальної моделі

Критерій порушується при суттєвих відмінностях між розподілом одиниць покриття та розподілом ризику в часі

Критерій
мінливості

Критерій не виконується, якщо при утворенні групи СГ очікує значної мінливості FCF, які впливатимуть на оцінку LRC протягом періоду до виникнення страхової вимоги

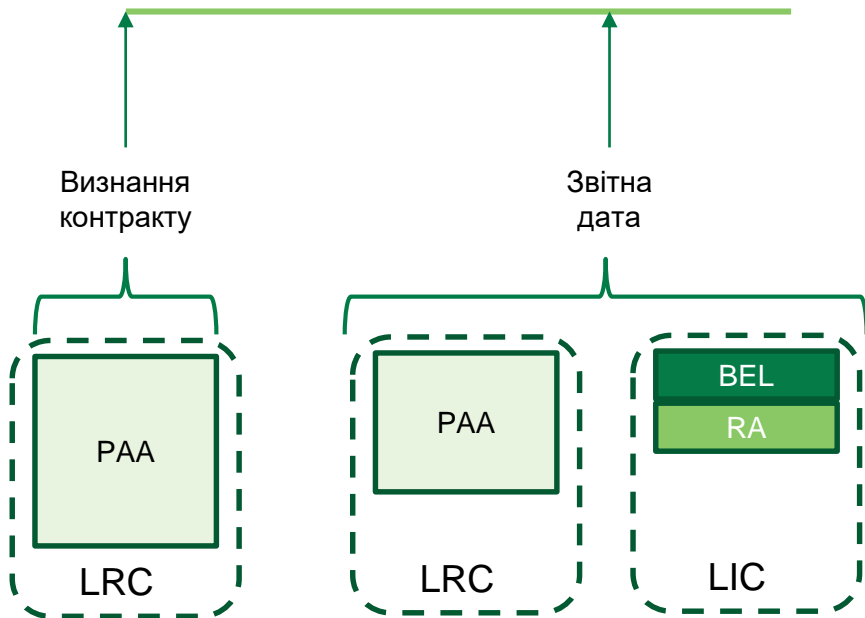
Критерій не порушується, якщо не очікуються зміни в припущеннях для розрахунку зобов'язань на залишок покриття

або

Критерій
тривалості

Період покриття у кожного контракту в групі (включаючи покриття за всіма преміями в межах контракту, визначеними на таку дату з застосуванням GMM) становить один рік або менше

Балансова вартість на кінець звітного періоду

Балансова вартість групи страхових контрактів станом на кінець кожного звітного періоду є сумою:

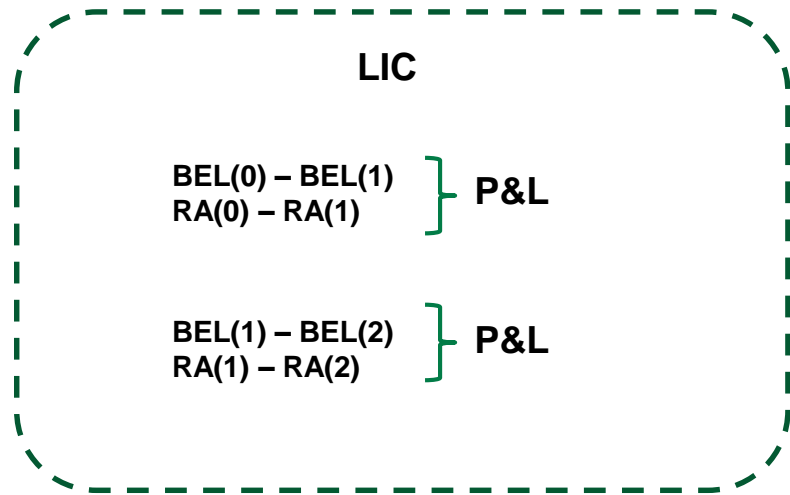
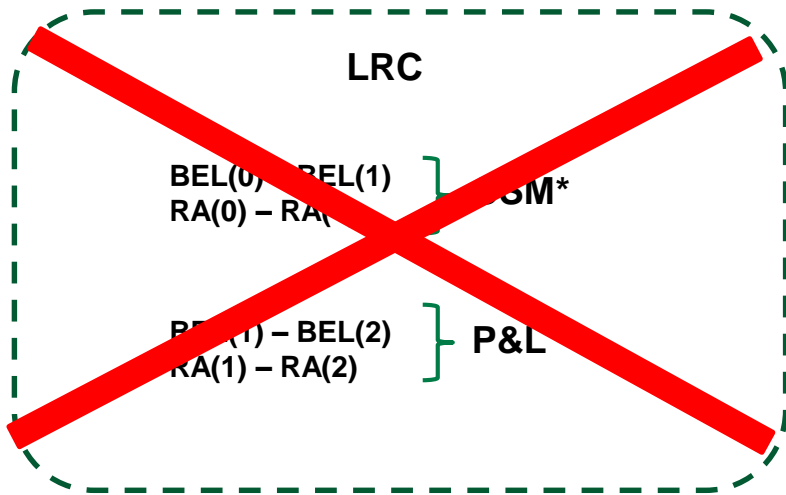
- зобов'язання на залишок покриття;
- зобов'язання за страховими вимогами, що містять грошові потоки виконання, що пов'язані з наданими в минулому послугами, віднесені до групи на відповідну дату.

Балансова вартість на кінець звітного періоду

BEL(0) та **RA(0)** – розрахунок на основі старих фінансових та старих нефінансових припущень

BEL(1) та **RA(1)** – розрахунок на основі старих фінансових та нових нефінансових припущень

BEL(2) та **RA(2)** – розрахунок на основі нових фінансових та нових нефінансових припущень

Зобов'язання за страховими вимогами (LIC). Розрахунок RA

Обов'язок суб'єкта господарювання:

- a) перевірити та сплатити дійсні страхові вимоги за **страховими подіями**, що вже настали, включаючи події, що настали, але за якими не надходило вимог про здійснення страхових виплат, а також **інші понесені витрати на страхування**; і
- b) сплатити невиключені до пункту (а) суми, що пов'язані з:
 - i. **послугами страхового контракту**, які вже було надано; або
 - ii. будь-якими **інвестиційними компонентами** чи іншими сумами, що не пов'язані з наданням **послуг страхового контракту** й які не входять до **зобов'язання на залишок покриття**

Підхід 1: використовувати детерміністичні IBNR-техніки, які в результаті дають розподіл (а не одне значення) в якості оцінки зобов'язань):
Приклад: різні варіації методу Мака (Mack)

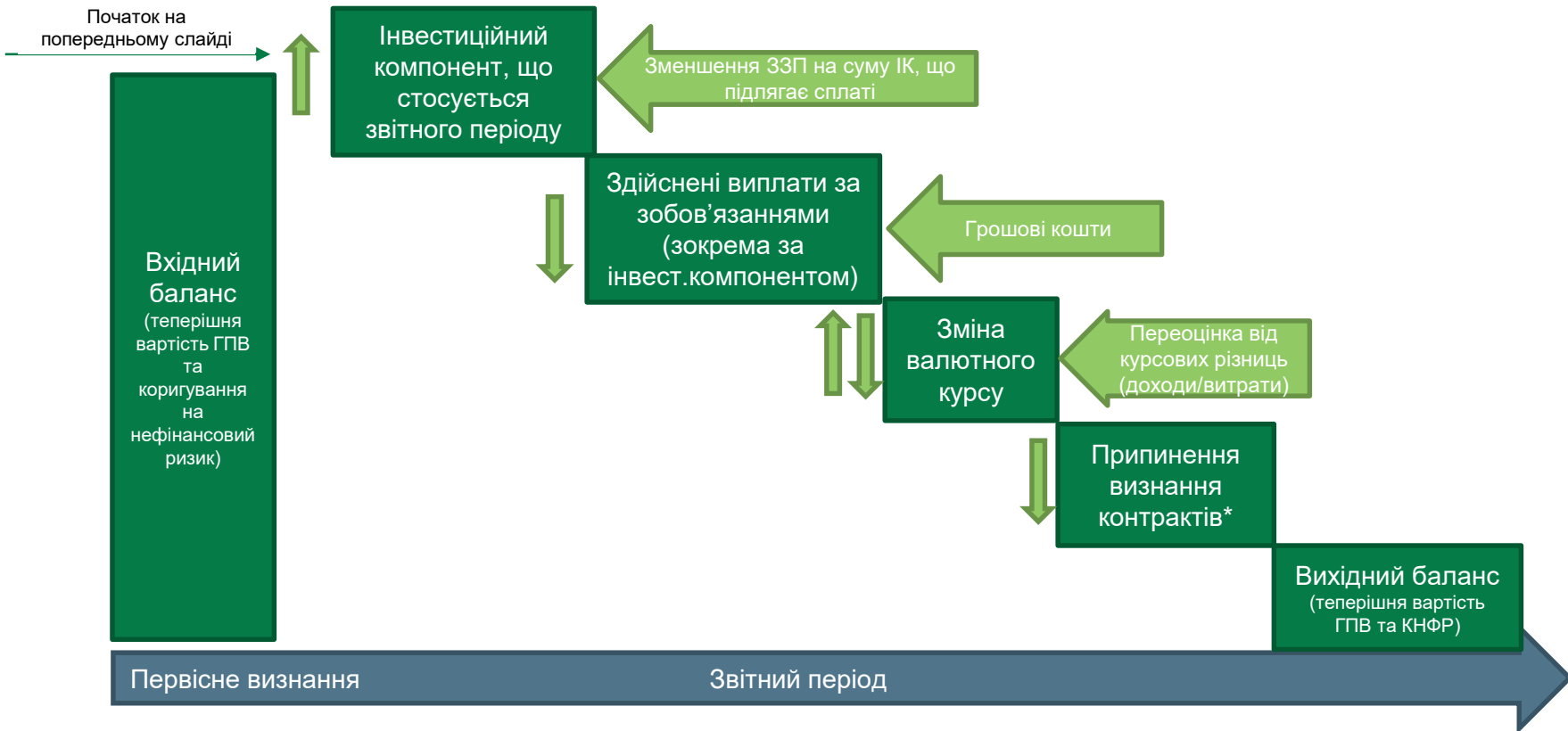
Підхід 2: використовувати класичні IBNR-техніки, а RA визначати через фіксований коефіцієнт, який розраховується на основі залучення капіталу для забезпечення платоспроможності (SII)

Підхід 3: використовувати стохастичне моделювання (як пов'язаних із класичними техніками, так і безпосередньо із використанням необроблених даних щодо страхових вимог)
Приклад: різні варіації методу бутстреппінга (Bootstrap)

Подальший облік СК. Зміни в зобов'язанні страховими вимогами (1/2)

Подальший облік СК. Зміни в зобов'язанні за страховими вимогами (2/2)

Подальший облік СК. Зміни зобов'язанні за страховими вимогами. Проводки

↑↓ Дисконтування ГПВ	Дт Фінансові витрати від страхування – Кт ЗСВ (BEL, RA) Дт ЗСВ (BEL, RA) – Кт Фінансові доходи від страхування
Збільшення зобов'язань через страхові вимоги і витрати, що виникли протягом періоду	Дт Витрати від страхування – Кт ЗСВ (BEL, RA)
↑↓ Зміни в ГП, пов'язаними із понесеними збитками за страховими вимогами за подіями, що сталися та понесеними витратами	Дт Витрати від страхування – Кт ЗСВ (BEL, RA) Дт ЗСВ (BEL, RA) – Кт Витрати від страхування
↓ Виконані зобов'язання за діючими контрактами (зокрема по інвестиційному компоненту)	Дт ЗСВ (BEL, RA) – Кт Грошові кошти
↑↓ Вплив курсових різниць	Дт Витрати від курсових різниць – Кт ЗСВ (BEL, RA) Дт ЗСВ (BEL, RA) - Кт Дохід від курсових різниць
↑ Сума інвестиційного компонента, що підлягає сплаті	Дт ЗЗП – Кт ЗСВ (BEL, RA)

Облік за підходом на основі розподілу премії. Приклад (1/5)

На дату первісного визнання отримано премій 1200 грн та сплачено аквізиційних грошових потоків 120 грн. Період покриття за контрактом 2 роки. Ставка дисконтування 5%. Розподіл премії здійснюється на основі часу, що минає.

Вимоги за подіями, що відбулися (в кінці відповідного періоду) оцінені у першому році на суму очікуваних витрат 500 грн та 50 для КНФР. Для другого року: для ВЕЛ - 420 грн та для КНФР - 30 грн. Сплата підписаних вимог складає 1050 грн і відбудеться у 3-му році.

№ з/п	Зміст операції на дату ПВ	Дебет	Кредит	Сума
1	Отримано премію	Грошові кошти	ЗЗП (Премії)	1200
2	Сплачено аквізиційні витрати	ЗЗП (АГП)	Грошові кошти	120

Облік за підходом на основі розподілу премії. Приклад (2/5)

№ з/п	Зміст операції на дату ПВ	Дебет	Кредит	Сума
1	Відображення фінансових витрат (ЗЗП/Премії)	Фінансові витрати	ЗЗП/Премії	60
2	Відображення фінансових витрат (ЗЗП/АГП)	ЗЗП/АГП	Фінансові витрати	6
3	Амортизація АГВ	Страхові витрати	ЗЗП/АГП	$(120+6)/2 = 63$
4	Відображення страхового доходу за період	ЗЗП/Премії	Страховий дохід	$(1220+60)/2 = 630$
5	Відображення витрат за подіями, що відбулися (BEL)	Страхові витрати	ЗСВ/BEL	500
6	Відображення витрат за подіями, що відбулися (КНФР)	Страхові витрати	ЗСВ/КНФР	50

Облік за підходом на основі розподілу премії. Приклад (3/5)

№ з/п		ПВ	Рік 1	Рік 2	Всього
1	Зобов'язання на залишок покриття, на початок періоду:		1080	573	
2	Премії (ЗЗП)		1200	630	
3	АГП(ЗЗП)		(120)	(63)	
4	Грошові потоки за період:	1080			1080
5	Премії одержані	1200			1200
6	Аквізиційні грошові потоки сплачені	(120)			(120)
7	Дохід від страхування		630	662	1292
8	Витрати від страхування:		63	66	129
9	Амортизація аквізиційних грошових потоків		63	66	129
10	Зміни, пов'язані із майбутніми послугами - збитки за обтяжливими контрактами і відновлення таких збитків				
11	Інвестиційні компоненти (виплата)				
12	Фінансові доходи або витрати за страхуванням:		(54)	(29)	(83)
13	Дисконтування премій		(60)	(32)	(92)
14	Дисконтування АГП		6	3	9
15	Зобов'язання на залишок покриття, на кінець періоду:	1080	573	0	
16	Премії (ЗЗП)	1200	630	0	
17	АГП(ЗЗП)	(120)	(63)	0	

Облік за підходом на основі розподілу премії. Приклад (4/5)

№ з/п		ПВ	Рік 1	Рік 2	Рік 3	Всього
1	Зобов'язання за страховими вимогами, на початок періоду			(550)	(1028)	
2	Теперішня вартість грошових потоків виконання (BEL)			(500)	(945)	
3	Коригування на нефінансовий ризик (RA)			(50)	(83)	
4	Витрати від страхування					
5	Фактичні витрати за подіями, що сталися та інші понесені витрати		(550)	(450)		(1000)
6	• Витрати за очікуваними майбутніми виплатами		(500)	(420)		(920)
7	• Витрати на коригування на нефінансовий ризик		(50)	(30)		(80)
8	Зміни, пов'язані з наданими в минулому послугами				29	29
9	• Зміни за очікуваними майбутніми виплатами				(58)	(58)
10	• Зміни на коригування на нефінансовий ризик				87	87
11	Інвестиційні компоненти (виплата та отримання від ЗЗП)					0
12	ГП за період: здійснені страхові виплати та інші витрати				1050	1050
13	Фінансові доходи або витрати за страхуванням			(28)	(51)	(79)
14	Дисконтування BEL			(25)	(47)	(72)
15	Дисконтування RA			(3)	(4)	(7)
16	Зобов'язання за страховими вимогами, на початок періоду		(550)	(1028)	0	
17	Теперішня вартість грошових потоків виконання		(500)	(945)	0	
18	Коригування на нефінансовий ризик		(50)	(83)	0	

Облік за підходом на основі розподілу премії. Приклад (5/5)

№ з/п	Звіт про фінансові результати (без наростаючого підсумку)	ПВ	За 1-й рік	За 2-й рік	За 3-й рік	Разом
1	Результат від страхової діяльності		17	146	29	192
2	Дохід від страхової діяльності		630	662		1292
3	Витрати на страхові послуги		(613)	(516)	29	(1100)
4	Амортизація аквізиційних грошових потоків		(63)	(66)		(129)
5	Фактичні витрати за подіями, що сталися та інші понесені витрати		(550)	(450)		(1000)
6	Зміни, пов'язані з наданими в минулому послугами				29	29
7	Фінансові доходи або витрати		(54)	(57)	(51)	(162)
8	Фін.витрати від дисконтування ЗЗП/премії		(60)	(32)		(92)
9	Фін.витрати від дисконтування ЗЗП/АГП		6	3		9
10	Фін.витрати від дисконтування ЗСВ/BEL			(25)	(47)	(72)
11	Фін.витрати від дисконтування ЗСВ/КНФР			(3)	(4)	(7)

Дякую за увагу!

Національний
банк України